

NEZÁVISLÉ STRANY

#3

DIVADELNÝ SPRAVODAJ

FEDIM 4. júna 2023

HLAS SMÄDU

Nieto inscenácie v amatérskom divadle (ale ani v profesionálnom), ktorá, keď sa pri nej diváctvo nezabáva do popuku, hodnotí sa ako vážna, náročná, ťažká, zložitá a tomu podobná, skrátka nehodiaca sa. Zväčša sa k tomu hneď pripájajú argumenty, že sám život je už dostatočne vážny, náročný, ťažký a zložitý, tak prečo sa s tým ešte konfrontovať v divadle. Tam si má človek oddýchnuť, pookriať, pobaviť sa, relaxovať, zabudnúť na všedné starosti, ktoré ho kvária a umárajú.

Iste, prečo nie, nech aj také vzniká, je, býva, navštevuje sa. Ale azda nie výlučne.

Mimochodom, frázy typu: „dnes je taká doba“, „kde sú tie časy“ a pod. sú staré ako ľudstvo samo. Stačí sa pozrieť na ľubovlný historický dokument mapujúci nálady občianstva, napríklad v rôznych dobových anketách. Takže sa netreba znepokojovať, že žijeme práve teraz ťažké časy, to si len namýšľame.

Ale ako výstižne vraj hovorieval spisovateľ (aj dramatik) Rudolf Sloboda: „Už ani tá budúcnosť nie je, čo bývala.“ A preto je celkom dobré sa vážnostiam, náročnostiam a zložitostiam pozrieť priamo do očí a neuhýbať pred nimi, lebo nás aj tak vždy dobehnú, akurát ešte o čosi frapantnejšie.

V tomto zmysle je konfrontácia s nástrahami bytia v divadle oveľa pohodlnejšia ako v živote samom. Alebo inak, ak máme pocit, že práve dnes večer je divadelná cesta trnistá, a radšej sa jej programovo vyhneme, čaká nás onedlho náročnejšia trasa s ďaleko fatálnejšími následkami.

„Vždy ve střehu, komisaři.“

MIRO DACHO

ODÓR VEČERA

Vzdelávací kvíz pre (ne)pozorných občanov a občianky včerajšieho výpredaja nápadov:

1. Ponad hlavami nám lietala(-a):

- a) nezachytená pointa prvého súťažiacieho
- b) pterodactylus gemerský
- c) ľudská koža z tváre po nefalšovanej facke
- d) elektroakustické vlny z príhovoru Maňa Lacka

2. Referendum za predčasné zrušenie výstupu Dávida Kuráka by spoľahlivo odhalilo:

- a) replikanta a biočloveka
- b) bojnícké tetralógie
- c) psychické zdravie nič netušiacieho Svitana
- d) že referendum bolo podfuk!

3. Hlasný kých v druhom rade v prvom rade:

- a) spôsobil epileptický záchvat Ferda Mravca
- b) preukáže kolektívnu imunitu súťažiacich (časom, dúfajme)
- c) to bol maskovaný prd z vyprázaného syra z večera

d) predznamenal zmenu spoločenskej nálady

4. Ležérne hudobný jazzový cover:

- a) bol v skutočnosti neonacistický klezmer
- b) v sebe obsahoval toxický táslerovský rým „páska-vráska“
- c) zapríčinil 1. odpoveď kvízu (nápoveda)
- d) bol úctyhodným predskokanom dojímavej kolektívnej synergie

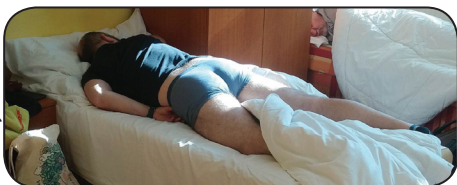
5. Kartové veštenie budúcnosti začínajúceho mága Dominika demaskovalo (doplň podľa uváženia):

6. Výpredaj nápadov na FEDIM-e 2023:

- a) obsahol prvky anarchistického manifestu za lásku pre všetkých

Správne odpovede: 1. b (pri možnosti „a“ sme totiž vyvetrali); 2. b; 3. c (nesúďte dotyčného!); 4. d; 6. a.

FERDO MRAVEC

DNA

Dennis Kelly – František Kňazovič – Divadlo „A“ a divadlo Shanti – Prievidza

Síce nenasvietená, ale slubná silueta

Jedna z najvúádzanejších hier britského dramatika Dennisa Kellyho D.N.A. je kondenzovaným chorobopisom partie tínedžerov, ktorý demonštruje správanie (či skôr živočíšne chovanie) a myslenie človeka v kolektíve v rámci životne vyhrotenej okolnosti. Jej ústrednou témou je fyzická i psychická šikana, všeobecne narastajúce násilnícke sklony a naopak znižujúca sa empatická citlivosť mladých ľudí. Je preto viac než pochopiteľné, že po titule siahnu aj mladí ochotníci a ochotníčky, ktorí sa s obdobnými témami vysporadúvajú ostatné roky, a to naprieč celou mládežníckou scénou, od Trebišova po Malacký.

Divadlu „A“ a Divadlu Shanti z Prievidze s režisérom Františkom Kňazovičom (pre ktorého je inscenácia z hľadiska jej komplexnosti dosiaľ najväčším režijným počinom) sa v DNA podarilo zachytiť nosné línie textu, avšak ešte sa im nepodarilo podliezť pod všetky významové vrstvy. Repríza na FEDIM-e utrpela najmä kvôli zníženej intenzite javiskového

svietenia, a to pod hladinu vnímateľnosti a dlhodobejšieho udržania pozornosti. To malo za následok, že sme viackrát neuvideli tváre či gestá hercov a herečiek, ktoré svoje postavy kreovali úsporne a s dôrazom na detail. Problém je to však aj dramaturgický. Všetky postavy (snáď okrem Ley ako jasnej nositeľky morálnych zásad a zdravého úsudku) nepôsobili dostatočne plasticky, ale skôr ako kolektívna šablóna, bez výraznejšie konštruovaných motivácií a organických ľudských vzťahov. Charaktery boli už od začiatku psychologicky vychýlené, čiže ich ďalší vývoj vzbudzoval

skôr hyperbolické odcudzenie od žitej reality (najmä v postave sociopatického Phila, ktorému by pomohli aj škrtky v texte). Súbor je však herecky veľmi disponovaný. Hlavnou devízou inscenácie je jej výtvarná stránka. Uniformné kostýmy teplákovkej súpravy, čistá scéna z pleťiva na pohyblivých paravánoch, videoprojekcie, ktoré celkovú tému prehĺbili a vniesli jej istú démonickú poetickosť...

Hra sa už stihla dostať do osnov anglických SŠ ako výchovno-vzdelávací nástroj. Prievidzská inscenácia sa môže stať podobne záslužným projektom. **JAKUB MOLNÁR**

ROZMANITOSŤ
DIVADELNOSTI

„Prievidzský divadelný kombinát“, tak kedysi nazýval profesor Vladimír Štefko Divadlo „A“ a Divadlo Shanti z najväčšej diery – Prievidze. Rozmanitosť divadelnosti majú Prievidžania a Prievidžanky v DNA.

A DNA má v DNA aj režisér František Kňazovič, ktorý sa s hrou D. Kellyho zoznámil ešte ako poslucháč herectva na AKU v BB. Ale vtedy sa mu zdalo, že by sa aj onakvejšie dala spracovať, tak sa s odstupom času pustil sám do réžie tohto opusu. Dramaturgicky mu nahrávalo i to, že ako učiteľ na ZUŠ (kombinátne spojil Prievidzu s Bojnícami) ostal v permanentnom kontakte s mláďou, vdojak-nevdojak stal sa ich svedníkom, od tých čias vie, čím trpia, čo zažívajú, čo ich stretáva, s čím sa konfrontujú. To všetko súvisí s predmetnou DNA.

Mladi v rozhovore po predstavení dodala, že ocenila zahrať si aj to, čo nezažila. Režisér zase, že práca s omladinou a s jej témami sa do prievidzského divadelného kombinátu vrátila po dlhých rokoch. Porozprával aj o tom, že na vec išiel z hereckého uhla pohľadu, nie z režijného. Najzásadnejším sve-

dectvom je potom azda to, že pedagógovia na základných a stredných školách šikanu do veľkej miery popierajú, argumentujú, že to, čo sa udialo za bránami školy, resp. prostredníctvom sociálnych sietí, teda nie im na očiach, ich nezaujímá. Tvorcovia a tvorkyne inscenácie DNA sa, naopak, v skúšobnom procese jednou či dvomi replikami zaoberali hoci aj celé hodiny, inšpirovaní školou Ľuboslava Majeru. Ambíciou tvorcov je hrať kus pre školy spolu s besedami.

„Dobry film je lepší ako zlá inscenácia“, konštatuje v závere rozhovoru jedna z účin-

kujúcich, dožadujúc sa väčších možností umeleckého vyžitia sa v regióne Slovenska. Jeden z členov súboru má spevácke ambície, chce sa však presadiť nad národný rámec, prostredníctvom sociálnych sietí, vraj sa dá na tom dobre zarobiť. (To bude asi celkom nová DNA.)

No a keď sme pri financovaní, treba sa pristaviť aj pri honorovanom moderátorovi Feldbauerovi Matejovi, jeho vystúpenie pred predstavením DNA označili mladi za trápne. Vystúpil, zožal potlesk, nič nepovedal, odišiel, honorár však (asi) zobral. **MRD**

ČUDO

Erik Forgáč a Lucia Kralovičová – Erik Forgáč a Lucia Kralovičová – Divadlo Dúhadlo – Bratislava

Pochopenie, vlúdnosť, prijatie inakosti

Autorské predstavenie ČUDO o strachu z inakosti v podaní Divadla Dúhadlo prenieslo na javisko FEDIM-u tému pochopenia, vlúdnosti, prijatia inakosti. V podaní tohto výnimočného divadelného súboru vyznieva táto téma o to silnejšie, dotýka sa nás hlboko.

V úvode inscenácie počujeme z reproduktora niekoľko príkazov zväčša adresovaných smerom rodič-dieťa, ktoré sú nám všetkým dôverne známe: „Obleč sa, umy si ruky, choď na záchod, neskáč, dávaj pozor atď.“

Nasleduje atmosféra dažďa, herci a herečky v pršiplášťoch prichádzajú na javisko, medzi nimi sú dve herečky v červených plášťoch. Na zvuk činelov, podľa príkazu herečky v červenom plášti, celý súbor prechádza radou pohybových aktivít, krokov a skokov s takmer až „vojenskou disciplínou“. Táto spleť situácií vyústí do hádky medzi skupinami „áno“ a „nie“.

Po vyvrcholení napätých situácií nastáva akési uvoľnenie, medzi hercami prebieha hra na zrkadlo. V ďalšej časti inscenácie privádza hlavná herečka na javisko bábkú – manekýna,

ktorá sa prezentuje ako „JA“. Nasledujú jednotlivé krátke etudy hercov a herečiek, v ktorých rôzne reagujú na bábkú sediacu na stoličke. Každá situácia má svoj motív a pointu, dalo by sa uvažovať, že tu ide o vzťah so sebou.

Keď zostane bábkú zima, herci jej empaticky ponúknu a oblečú svoje oblečenie. Nakoniec bábkú pozvú, aby išla s nimi ďalej slovami: „Čudo, pod' s nami!“ Inscenácia

Čudo nás previedla svetom tvrdých pravidiel v kontraste s jemným prijatím seba samého, prijatím a rešpektovaním druhých. Herci a herečky boli počas predstavenia na javisku disciplinovaní a sústredení. Dominantou bola hlavne pohybová zložka predstavenia a skupinové scény, ktoré zvládli výborne. Držím palce a nech sa vám darí!

NAĎA UHEROVÁ

DÚHADLO SA S OPOZÍCIOU NEPÁRA!

Andrej a Dorota z Dúhadla prezradili nášmu plátku, prečo je účinné na čudo použiť judo, prečo v by sa čudo malo ukrývať v sudoch, ale najmä, čo čudo ukrýva v ľuďoch.

Ako sa vám hráva toto Čudo?

Andrej: Úžasne. Najskôr som sa bál, že mám tomu čudu ubližovať, ale už sa nebojím, idem do toho. Chcem byť profesionálny herec a mňa to baví. Naše herectvo s Luckou a Erikom (*vedúci a vedúca súboru, pozn. red.*) je skrátka perfektné a profesionálne.

Dorota: Pre mňa je to výzva, že v tom môžem hrať. Je to taká rola, ktorá mi sadla a to mi pomáha vydať zo seba viac energie.

A: Diváci to vždy prijali, keďže je to predstavenie o strachu z inakosti. Ale nakoniec sme to čudo prijali do nášho kolektívu.

Ako dlho hrávate?

D: Obaja hrávame od štyroch rokov. (*tj. šestnásť rokov, pozn. red.*)

Robili ste už predtým takýto typ predstavenia?

D: Viackrát.

A: Keď sme ešte boli malé deti. Musím však povedať, že je to náročnejšie, ale superské.

D: Je to trochu zmätok, lebo máme strašne veľa povinností mimo divadla a pre mňa osobne je náročné aj hrať. Ale keď prišlo Čudo, tak som sa rozhodla, že do toho pôjdem.

Čo ešte robíte?

D: Obaja chodíme na tanec a ja mám ešte muzikoterapiu, najmä spev.

A: Ja okrem divadla a tanca chodím plávať.

Čo nového chystáte?

D: Chystáme také staronové predstavenie.

A: Červenú čiapočku.

Keby ste vyhrali voľby, čo by ste zmenili?

D: Aby sme hrali bez asistencie, lebo sme dospelí a vieme, na čo máme. Konečne je pravý čas to zmeniť bez asercií. Vieme čo máme hrať a zvládneme to aj sami.

BAU (TEN RED. Z POZN.)

PSORIÁZA FORTE

Vladimír Mores – Vladimír Mores – Teatro in vitro – Žilina

Keď slová stratia svoj význam

Jazyk je historicky konštruovaný systém zvukových, lexikálnych a gramatických prostriedkov, ktorý slúži ku komunikácii a vzájomnému chápaniu sa jej účastníkov. Jeho základnými funkciami sú dorozumievacia, poznávacia, estetická a reprezentatívna funkcia. Toľko v stručnosti z gúgla.

Žilinský súbor Teatro in vitro si zvolil jazyk a jeho fungovanie, resp. nefungovanie v spoločnosti za hlavnú tému svojej inscenácie Psoriáza forte. Predlohou k nej sa stala rovnomená absurdná dráma Vladimíra Moresa. Ide o voľný sled obrazov, kde jazyk funguje v rôznych prostrediach a situáciách, pričom sa prízvukuje skôr jeho nefunkčnosť vedúca k ruptúram v komunikácii, k nedorozumeniam, nepochopeniu sa. Potom je tu skupina situácií, keď jazyk vedome využívame, či skôr zneužívame, na iné, ako dorozumievacie ciele. Slovmi sa dá kvetnato pochlebovať šéfovi, vieme nimi sami seba oklamať v otázkach

sebahodnoty, skúsime nimi vychovávať deti a rovno z druhej strany sa zároveň citovo vydierať. Jazyk je aj dokonalým prostriedkom manipulácie. Stačí slovíčka šikovne naukladať vedľa seba.

Inscenácii logicky dominuje slovný prejav, čo je v prípade tejto témy v poriadku. Ako diváci si tak dokážeme absurdnú hru so slovami lepšie vychutnať. Od košatých fráz a vyprázdnených floskúl sa k nám postupnou redukciou z javiska dostávajú už len jednoslovné výkriky a osamotené hlásky. Je to jed-

no, pretože slová dávno stratili svoj pôvodný význam a cieľ, na ktorý boli určené. Irónia, sarkazmus a prekvapivé kontrasty tejto absurdnej drámy svedčia, rovnako aj minimalistický štylizovaný herecký prejav pohrávajúci sa s karikatúrou. Na jej pozadí účinne vyznela záverečná výchovná reč postavy Veľkého smerom k neposlušným deťom ústiaca do horlivej manipulatívnej reči poslušnému nekritickému davu. V našej nelichotivej spoločensko-politickej situácii – rana do čierneho.

ALENA WEISEL LELKOVÁ

IN VITRO SĽUBUJE LEPŠIE ZDRAVOTNÍCTVO!

Lucia a Luisa nečakali dlho na príchod redaktora. Práve naopak. Než sa redaktor stihol pripraviť na nasledujúci rozhovor, samé ho napadli odpoveďami. A celé to spoza stromu pozoroval cudzí človek.

Máte nejaké choroby?

Lucia: Psoriázu predsa.

Luisa: Nemáme, ale máme Lucku...

Ale držiš Budiš.

L: Budiš.

Akú najtrápnejšiu narodeninovú oslavu ste zažili?

L: Keď sme sa asi ôsmi kúpali v hnusnom špinavom bazéne. A veľmi sa hanbím, lebo to bolo u nás.

L: Keď mi môj bratranec zjedol ponika z torty.

Vedú podľa vás niekam takéto hromadné schôdze, aké ste v predstavení zobrazili?

L: Keď tam dokopy nikto nič nepovie tak nie, ale keď z toho vznikne naozajstná debata

a dôjdu na racionálne riešenia, tak vtedy to sú kvalitné schôdze.

A čo ten Štúr?

L: Každý by si mal pamätať rok 1843.

L: Treba si čtiť osobnosti slovenského národa.

L: Nemôžeme povedať, že... a Vlado si povedal, že...

Keby ste vyhrali voľby, čo by ste zmenili?

L: Odstránila tretiu telesnú.

L: Ja by som všetko vylepšovala.

L: Najmä prístup k medziľudským vzťahom.

L: A zrušila by som diskrimináciu.

L: Pýtala by som sa ľudí na ich potreby.

L: A hľadala by som kompromisy.

A ty, za stromom, si kto?

Sebastián: Sebastián.

BAU

MÔJ SKVELÝ BRAT ROBINZON

Jaroslava Blažková – Pavlína Musilová – Drobátka – Martin

Skutočnosť, ktorá skutočnosťou nie je...

Načo sme tu? Kam ísť? Čo je skutočne dôležité? Je tu pre nás nejaká úloha? Kedy je Robinzon Budy? A kedy je tomu naopak?

Príbeh prvej lásky v románe Jaroslavy Blažkovej „Môj skvelý brat Robinzon“ je pre Drobátka z Martina akýmsi leitmotívom budovania ciest, pomenovaní pocitov a hľadáním východov z bludiska životného chaosu. V jednotlivých pohybových variáciách sa nám časti príbehu pretavujú do rôznych inscenačných znakov. Budy sa sám sebe sníva ako Robinzon, jeho brat. Postava Doroty sa stáva symbolom záchranného člnu pred strachom z chaosu a z vtáka, ktorý kráka a má jasne zelenkasté oko. Pričom práve zlom v jej živote je strata otca. Prečo si človek berie život? Dorota odpovedá: „A prečo nie?“

Veľmi prirodzený výkon Daniely Dudovej priniesol do inscenácie autentickosť prejavu, ľahkosť a zrozumiteľnosť jej životného príbehu. Peter Grendár v postave Budyho sa príchodom Doroty stáva len akýmsi sprevádzateľom vlastného príbehu. Vzťah medzi Budym a Dorotou je od začiatku do konca inscenácie

MARTINSKÉ DROBÁTKA SA NAVÁŽAJÚ DO BRATISLAVY!

Drobátka Daniela a Peter, ako aj zvyšok súboru, kolektívnym spôsobom, ako aj kolektívnu vinou, ukázali spoločnosti tisoveckého zhromaždenia zárodok, ako aj úpadok jednej lásky. Tentoraz však nie plavovlásky.

Vy pochádzate z Martina, ale inscenácia sa odohráva v Bratislave. Brázdili ste niekedy ulice, ktoré v predstavení menujete?

Peter: Nie, ale v súbore máme staršiu kolegyňu, ktorá teraz študuje v Bratislave. Tá nám poslala fotky.

Daniela: Google maps.

Pomohla vizualizácie ulíc k lepšiemu pochopeniu, o čo ide, alebo mohli to byť akékoľvek iné ulice?

D: Ani nie. Stačil nám opis a zvyšok sme si už domysleli sami.

v rovnakom javiskom móde. Pomohlo by mu čitateľnejšie gradovať vzájomnú náklonnosť a varírovať ju cez herecké výrazové prostriedky a tým ponúknuť Petrovi Grendárovi viacero emočných polôh, ktoré sa v textovej predlohe nachádzali.

Veľmi hutný text inscenácie mal miestami nedramatické pasáže, ktoré sa len verbalizovali medzi postavami. Poetická sponď mladíka a opis jeho pocitov je literárna. Veľmi dobre sa to číta a tvorí vlastný obraz predstavivosti, avšak v javiskovej rovine sa tieto skvostné myšlienky tempom rozbúšeného srdca strácajú. Nestíhame vnímať ich krásu a zmysel.

Zrozumiteľnosť reči u interpretátorov bola v niektorých prípadoch problematická,

pretože v snahe vytvoriť osobnú až intímnu scénu začali rozprávať tichšie. Inscenácii veľmi pomáha aj autentická hudobná zložka (gitara a bicie), ktorá dokresľuje atmosféru v jednotlivých obrazoch, prípadne vytvára zvuky alebo je sprievodom k zaujímavej a veľmi dobre spevácky interpretovanej pesničke.

Scénografia inscenácie pracuje s minimalistickými prostriedkami, ktoré tvoria tri krátke lavičky.

Drobátka, Ďakujem Vám za skutočnosť, ktorá niekedy ani skutočnosťou nie je, pretože ak nám na chodníku pred oknom života zostane váhavosť, vzlietneme vyššie ako ten vták so zelenkastým okom.

KATKA HITZINGEROVÁ

Keď počujete Francisci, čo by to mohlo byť, nebyť pána Francisciho?

P: Nejaké jedlo zo zemiakov.

D: Slaný koláč.

P: Fokáča.

D: Alebo ešte nejaká módna značka.

P: Gotická vežička.

Bol proces kolektívny výmysel?

P: Všetci sme čítali predlohu a s Paulou, našou režisérkou, sme potom nahadzovali.

D: Kolektívna robota.

Keby sme sa zamerali na nosnú tému inscenácie...

P: Láska na pozadí socializmu?

Keď inak nedáš.

P: Myslím si, že sa nás to nepriamo týka.

D: Hlavné postavy sú cca v našom veku,

tak možno zažívame rovnaké veci.

P: Bola by to trochu iná inscenácia, keby sme ju zaktualizovali, že by tam nebol socializmus. Ale to by sme to asi veľmi pokazili. Aj keď ten vzťah by sa veľmi nelíčil.

D: Myslím si, že inscenácia, by bola bez socializmu rovnaká. Lebo ten vzťah je nemenný bez ohľadu na čas.

Ako by vyzerala hra Môj skvelý brat Budy?

P: V podstate sme urobili presne túto hru.

D: Spravili sme obidve časti.

P: Opisujeme aj tú podstatu intelektuálneho správania a akejsi masky ohurovača.

Keby ste vyhrali voľby, čo by ste zmenili?

P: Granty pre kultúru.

D: Viac peňazí pre školstvo a zdravotníctvo.

P: Ale najmä kultúru, lebo tá je základ.

BAU

OTEC SO ZEMIAKOVÝM PYRÉ

Etgar Keret – kolektív – Divadlo mladých Šešť Pé – Partizánske

Čo si kto navarí, nech si aj zje!

Rodičia vedia niekedy strašne komplikovať život. Niekedy seba a niekedy aj nám – ich deťom. A väčšinou im to prejde. Občas sa ale stane, že si ten život začnú komplikovať navzájom a potom, potom príde k slovu štatistika rozvodovosti.

Inscenácia súboru Šešť Pé z Partizánskeho na motívy poviedky Etgara Kereta Otec so zemiakovým pyrém otvára citlivú tému rozvodu z pohľadu dieťaťa. Hlavná postava Ela sa teší na svoju oslavu narodenín, čokoládovú tortu a hlavne ocka, ktorý sľúbil, že tentoraz príde domov z práce skôr. Miesto toho si však pred spaním vypočuje hádku rodičov, z ktorej je zrejmé, že problémy v manželstve pretrvávajú. Na druhý deň sa Ela zobudí do sveta, v ktorom sa Ocko premenil na zajaca.

Traumatickú udalosť odchodu jedného z rodičov inscenácia (v zhode s predlohou) zobrazuje prizmou snovej hravosti. Pud detskej sebazáchovy dokáže na nepochopiteľné uda-

losti v živote nájsť tie najprekvapivejšie odpovede. Súbor z Partizánskeho nás púšťa do sveta Elinej fantázie, v ktorej do reality vstupujú cirkusoví artisti, zázračné kuchárky aj prísne učiteľky. Celé snové panoptikum Elu sprevádza na jej úteku z domu v snahe uchrániť Ocka pred pekáčom. Herci hrajúci tieto snové postavy mimoriadne dobre zvládajú výraznú štylizáciu „potrhlých“ artistov, zatiaľ čo Ela a jej rodina sa blížia realistickému stvárneniu.

Atmosféra inscenácie vo výraznej štylizácii pútavo vystihuje detskú predstavivosť, ktorej hranice sa s realitou nezriedka zlievajú. Za najväčší klad inscenácie považujem skutočnosť, že inscenácia nemoralizuje a nestra-

ni ani jednému z rodičov. Nik nie je obeťou a nik vinníkom. Tematicky sa sústreďuje na moment vyrovnania sa s novou situáciou, ktorá v rodine nastala. Elina dobrodružná výprava nám pripomína, že proces prijatia nových životných okolností je tiež cestou.

Súbor Šešť Pé zvláda s hravosťou, citlivo vedenou hereckou štylizáciou (zatiaľ čo tá výtvarná zámerne balansuje na hranici gýču) tlmočiť úskalía zásadnej životnej okolnosti, ktorej mnohé rodiny čelia. V humornej nadsázke však nachádza priestor pre vyznenie bolestných momentov, ktoré aj ten najpriateľskejší rozvod nezriedka sprevádzajú.

ZUZANA GALKOVÁ

AJ KEBY SOM MAL ZAHRAŤ ROMEA, ZAHRÁM

Pri príležitosti významného jubilea Ladislava Tischlera sme menovaného riadne vyobračali. Čitateľstvu prinášame odrobinky z tejto hostiny.

Môže byť krajší darček, ako si zahrať predstavenie na celoslovenskej súťaži?

Nie.

A ešte navyše Superhrdinu v apartnom kostýme. Ako si prijal túto výzvu na stvárnenie netypickej postavy?

Hrávam netypické postavy. Hral som Tigra, viackrát psy, bol som Hustý fínsky les. Nie som vyberavý, keď treba zahrať lístok na konári, zahrám lístok na konári. Ale aj keby som mal zahrať Romea, zahrám. To by som bol rád, aby režiséri vedeli. Aj Othella. Ak by bolo treba. Skrátka, neodmietol by som ani väčšiu postavu.

Etgar Keret je v súčasnosti mimoriadne vychytený autor. Ako a prečo ste si ho vybrali vy?

Na túto poviedku nás upozornil Jožko Krasula, je z knihy Porucha na kraji galaxie. Sám mám niekoľko skúseností s týmto auto-

rom, aj ako čitateľ, aj ako herec. Asi by som sa preto mal už pozrieť aj niekde inde. Celé to však bolo motivované tým, že sme s Miroslavom Kuttnerom a Ondrejom Böhmom chceli oživiť činnosť súboru Šešť Pé, ktorý po korone stagnoval, a urobili sme konkurz, ktoré sa zúčastnilo asi deväť ľudí.

Čo by si ako jubilant, muž a otec mohol povedať k premene hlavy rodiny* na zajaca?

Vždy sa v súbore rozprávame, čo je v spoločnosti aktuálnou nosnou témou, v tomto prípade to sú rozpadávajúce sa rodinné vzťahy, nárast počtu rozvodov z detského pohľadu. A ja mám z čoho vychádzať, tiež som sa stal zajacom. A pozná to aj väčšina deciek zo súboru – zažili premenu otcov na zajace.

Uvažovali ste s účinkujúcimi, aké iné zvieratá by mohli byť ich rodičia?

Nie. My sme sa pridžili Keretovho zajaca. To nie je náhoda. Napríklad, zajac má zajačie úmysly, je prchký, hovorí sa predsa aj, že páriť sa** ako zajace. Tejto téme sme sa venovali veľmi podrobne. Myslím, že to je nanajvýš vhodný živočích na vyjadrenie vzťahov a pomerov, o ktorých sme v inscenácii hovorili. Keď bol na predstavení môj osemročný syn, povedal: „Škoda, že to nebolo dlhšie.“

MRD

* Dnes už zastarané pomenovanie pre otca.

** Respondent zvolil vzhľadom k zameraniu festivalu veľmi jemný výraz. V podstate mal na mysli kopuláciu prebiehajúcu v prudkom tempe, z hľadiska frekvencie počtov aktov, ale aj rytmu, v akom sa akty realizujú. V českom jazyku je ustálený výraz „dupou jako králíci.“ V prípade záujmu o podrobnejšie vysvetlenie je redakcia k dispozícii.

FRAGMENTY

kolektív – Christiana Broos – Zjavisko – Lučenec

Ponúkajú riešenie v podobe súcitu

Kruh nie je len geometrický útvar. Usporiadanie skupiny ľudí do kruhu navodzuje pocit rovnoprávnosti, zjednotenia, kde nikto nie je nadriadený ani podriadený. V inscenácii Fragmenty súboru Zjavisko z Lučenca sa v kruhu hýbe šesť postáv, ktoré spája rovnaký problém a tým je strach. U každého prameni z niečoho iného, ale žiaden nie je menej závažný ako druhý.

Hneď úvodný obraz nám jasne určuje jazyk, ktorým s nami budú členovia súboru komunikovať. Dôležitú úlohu v ňom hrá pohyb, rytmus, hudba, ktorými sa im asi účinnejšie vyjadrujú emócie a vnútorný svet vybraných postáv. Z osamotených hrdelných tónov a rytmizovaných zvukov sa postupne tvorí melódia, pridávajú sa nástroje, pohyb je energickejší, divokejší, až vyústi do rituálneho tanca, v ktorom človek nadobúda podobu zvierata. Strach - zvierat v človeku sa dostalo na povrch. Jedna po druhej sa nám predstavujú jednotlivé postavy so svojimi obavami a problémami. S tvármi nalíčenými v jemných rozdieloch na bielo otvárajú témy ako šikanovanie, iná sexuálna orientácia, osamelosť, naviazanosť

na domáceho miláčika, nešťastné rodinné zázemie, sebaopoškodzovanie, strach zo smrti. Liana, Adam, Lukáš a ostatní nejdú hlboko ani ďaleko, ale podstatné je, že naberajú odvahu sa zdôveriť. Expresívny prejav strieda umiernennejšia výpoveď, aby sa opäť spoločne prehlpli do ďalšej intenzívnej spovede. Úľavu vie priniesť až smrť.

Dynamický pohyb dominuje vo všetkých monológoch a rozvíja sa smerom do skupiny. Na výstupoch jednotlivcov participujú aj ostatní členovia kruhu. Niekedy chórovito, inokedy

konfrontačne, občas zbytočne popisne. Vždy však v snahe dostať boľavé vnútro na povrch.

Na konci sa nám dostáva verbálneho vysvetlenia, že aj keď v inscenácii nešlo o osobné skúsenosti členov súboru, vnímajú medzi ľuďmi podobnosti. Všetci sme neistí a zraniteľní a každý máme z niečoho strach. Ponúkajú riešenie v podobe súcitu. K okoliu i k sebe samému. Škoda, že mimo nastolenú poetiku a tak trochu didakticky. Hoci v princípe neostáva iné, ako súhlasit.

ALENA WEISEL LELKOVÁ

ZJAVISKO S KOŽOU NA TRHU!

Predsedníčka Zjaviska, Christiana Broos, v tomto prípade môžeme s pokojom povedať aj hlavná náčelníčka kmeňa, spolu so šamanmi a šamankami predniesli vskutku výpovedné fragmenty. Zhovárali sme sa však o niečom úplne inom. Ale možno aj nie.

Ísť s kožou na trh, ako sa hovorí, najmä vo veku, v akom súbor je, môže spôsobovať značný diskofort práve týmto účinkujúcim.

Christiana: Tak určité. Chce to najmä odvahu. Inšpirácia na inscenáciu prišla tak nejako sama. Pociť, že chceme skúsiť ísť takýmto smerom.

Prišli sa na predstavene niekedy pozrieť rodičia a blízki?

Ch: Boli a veľmi sa im páčilo.

Zmenilo sa niečo po zhladnutí?

Ch: Verím, že áno.

Hlavného šamana v kmeňoch volia na základe toho, že ten následne zvolený vlastne ani nechce byť šamanom. Ako prebehla voľba toho vášho?

Ch: U náš to bolo náhodou. Ale zjavne šťastnou.

Mohli by sme Zjavisko prirovnať ku kmeňu Suri? Je ten váš lučenecký taktiež najobávanejším?

Ch: To by som nepovedala. Skôr najodvážnejší.

Aký je tvoj obľúbený rituál? Okrem šibačky.

Ch: Plávanie, motýlik, kraul – jak vydá.

Keby si vyhrala voľby, čo by si zmenila?

Ch: Svoj bankový účet.

BAU

EXIT POLL

ZÁPISKY Z POROTY

DIVADLO „A“ A DIVADLO SHANTI, PRIEVIDZA

Jakub Molnár: Skúsím byť zrozumiteľnejší ako doo-
beda, ak nie, prosím, nehádzte mi kamene do hlavy.

Jakub: Mám v sebe ten vyprázaný syr, takže idem
celkom na automat.

Zuzana Galková: Bavilo ma to naleštené verzus to
ľudské bahníčko.

Zuzana: Ja som na základke rozbila okno, z ktorého som
ešte aj vyskočila, ale všetci mlčali, tak sa to neriešilo.

Zuzana: Boli ste takí tmaví, že som si veľa vecí
nemohla zapísať.

Zuzana: Herečka nasadila také tempo, že Kepler by mal
radosť pri svojich výpočtoch rýchlostí kozmických.

Zuzana: Vždy, keď vidím v divadle projektor, chytí
ma úzkosť. Lebo, viem, čo všetko môže nastať.

Katarína Hitzingerová: Ferko, ťažko mi povedať... ja
prídem do Prievizdy, môžeme si sadnúť a porozprá-
vať sa, čo všetko je navyše, čo šušťá papierom.

Alena Weisel Lelková: Asi sa budeme opakovať,
videli sme rovnaké predstavenie.

Zuzana: Päťdesiat odtieňov šedej.

Zuzana: Škodoradostne som čakala, kedy sa zrazia
tie molekuly. Hovorila som si, že to im nemôže
vyjsť. A predsa. Len chvíľu som sa dívala na šikanu
a prejavila sa moja temná stránka.

DS DÚHADLO, BRATISLAVA

Katarína Hitzingerová: Rozmýšľala som, čo ešte
s tým igelitom.

Jakub Molnár: Hm.

Zuzana: Vaša inscenácia na nejakej úrovni osloví
99,99% divákov. 0,1% je teraz štatistická odchýlka.

Zuzana: Bolo to divadlo, lebo sa mi naň nechcelo
prestať dívať.

TEATRO IN VITRO, ŽILINA

Alena: (V. Moresovi.) Vy ste veľký figliar.

Katarína: Vladko, chcel by si niečo?

Vladimír Mores: Vystihli ste to presne. (...) Dlho sme
hľadali formu, chcel som, aby hrali štylizovane. (...) Vieme, s čím pracujú princípy absurdného divadla.

To vieme. (...) Včera to dali dobre. Som im vďačný.
(...) Trošku na hlavu to bolo celé. Ten text. Takže
to chcelo skôr ako psychologický realizmus nejaké
výbuchy, štylizáciu.

Alena: To je správny prístup k tejto téme.

Jakub: Ale zase hrať tú abecedu podľa Stanislavské-
ho by mohlo byť zaujímavé.

Katarína: V tej prvej časti sú perfektné typy, áno, ty,
ktorý dvíhaš obočie. Aj keď si nasvietený... Pripomí-
naš, počkaj, boli také animované postavy...

Herec: Dlhoprstí banditi.

Katarína: Presne.

Jakub: Pán Mores, ja mám rád vaše hry, to je verejné
priznanie. Niektoré sú mi bližšie, niektoré menej.
(...) Vstupom busty Ľudovíta Štúra sa z toho pre
mňa stala Valaská škola Mores stodola.

Zuzana: (Jakubovi.) Slovné spojenie detský cirkevný
tábor ma desí. Takže som ťa chvíľu nepočúvala.

Zuzana: Mala som dojem, že ste koncentrovaní,
nemyslíte na to, či si v Bille pri mäsovom pulte vy-
beriete debrecínsku, alebo niečo iné. Nemám rada
kuchynku v rozhlase, nerada ju využívam, takže mi
čajík nosí kolegyňa. (...) Končím, prepínam.

Členova DS Šest' Pé vojdu, buchnúc dverami.

Katarína: Tomu sa hovorí entrée.

DS DROBÁTKA, MARTIN

Katarína: Vy už nie ste drobátka.

Zuzana: Také prerastené.

Katarína: Áno.

Pavína Musilová: Ale sú.

Katarína: Peter trochu ešte je. Ani ťa nevidím
odtiaľto. (...) To je jedno, či máme pätnásť, alebo
päťdesiat. To vlastne ešte nemám, tak štyridsať. (...) Gitara, bicie veľmi pekne dopĺňali atmosféru. Tú
pesničku chcem na CD-čku. Na Vianoce.

Jakub: Korben Dallas?

(Ticho.)

Jakub: To už vyšlo.

Miro Dacho: Ako cover. To chce.

Jakub: Aha.

Katarína: Áno. (...) Prosím vás, netlieskajte za kaž-
dým, dosť ma bolí hlava. (Ozve sa potlesk.)

Jakub: Fúú. Skúsím neopakovať Katku, skúsím
doplniť. (...) Ku mne do štvrtej rady...

Miro: Radu! No, poď ďalej.

Jakub: Ja už žijem v Brne. (...) Máte problém, že
máte priveľa dobrých nápadov. (...) Ďakujem za

hudobný výber. Bol tam aj Eminem.

Pavína: Nebol.

Jakub: Nebol?

Pavína: Nebol.

Dievča v auditóriu: Bol.

Pavína: Nebol.

Dievča: Bol.

Pavína: Bol? Tak bol. Kde bol?

Dievča: V pohrebníctve.

Jakub: Hoci to prekvapilo – hip-hop v pohrebníctve.

Zuzana: Lebo hip-hop nie je mŕtvy.

DS ŠEŠŤ PÉ, PARTIZÁNSKE

Zuzana: Gýčiková hudba rozhodová, to u mňa hrani-
čilo s vkusom. Možno by som volila niečo iné, alebo
nič. Áno, „rozvodová hudba“ tu mám napísané...

Alena: Svadobná hudba, pohrebná a rozvodová...

Áno. (Smiech.)

Zuzana: Prvýkrát som vďaka vám videla blchu. A to
mám psa. (...) Za toto vás musím pochopiť... eee...
pochváliť – a vy by ste ma mohli pochopiť. (...) Ja
som z učiteľskej rodiny a z Turca. To je krát dva. Vy
ste z Partizánskeho.

Jakub: Tak majú k slovenčine partizánsky vzťah.

Zuzana: Hoci to nie je mne blízka poetika, inscena-
ciu som bezvýhradne prijala.

Jakub: Ja som, naopak, myslel, že to je tvoja poetika.

Zuzana: Prosím?

Jakub: No... Cirkus a tak.

Zuzana: Vidno, že ma vôbec nepoznáš.

DS ZJAVISKO, LUČENEC

Katarína: A pohybovo... fú... náročné, všetko ma
bolelo, keď som vás videla. To v dobrom.

Zuzana: Hrali ste v takom čase, že už som bola
mdlého rozumu. To mi otec hovorieval: „Dieťa dnes
si mdlého rozumu.“ A ja mu odpovedám: „Odpusť,
stvoriteľ.“ (...) Údesný hrací čas.

Jakub: Ja to skúsím stručne uzavrieť, aby sme sa
mohli tešiť na obed.

Alena: Už sa tešíme.

Jakub: Ako hypotetický tvorca som si na túto tému
zabrainstormoval... zabrainstormoval... Také
slovo neexistuje...

ZAPÍSAĽ MRD

FESTIVAL FINANČNE PODPORILO:

NÁRODNÉ
OSVETOVÉ
CENTRUM

FESTIVALOVÝ DENNÍK Č. 3

Redakcia: **Samo Trnka** – šéfredaktor a grafik, **Miroslav Dacho** – redaktor, **Matej Feldbauer** – redaktor. Foto: (ak nie je uvedené inak) **Jaroslav Dvorský**. Náklad: 100 ks. Vydáva Národné osvetové centrum, Bratislava a Gemersko-malohontské osvetové stredisko, Rimavská Sobota.